

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie z protestu E.N.

przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r. przy udziale:

1) Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

2) Prokuratora Generalnego,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 20 grudnia 2023 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

[as]

UZASADNIENIE

W dniu 25 października 2023 r. E. N. wniósł protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r.

Skarżący w swoim proteście wskazał, że w dniu wyborów głosując razem z matką został zapytany przez członka obwodowej komisji wyborczej o liczbę kart do głosowania do wydania. Z rozmów ze znajomymi skarżący powziął wiadomość,

że praktyka taka była stosowana także w innych komisjach wyborczych. Zdaniem wnoszącego protest była to przestępcza zmowa, żeby „ograniczać prawa demokratyczne ludzi”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest wyborczy nie spełnia wymagań formalnych, dlatego też podlegał pozostawieniu bez dalszego biegu.

Prawo wniesienia protestu przeciwko ważności wyborów parlamentarnych posiada swoją konstytucyjną podstawę. Zgodnie z art. 101 ust. 2 Konstytucji RP wyborcy przysługuje prawo wniesienia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyborów na zasadach określonych w ustawie. Zasady ogólne wnoszenia protestów wyborczych oraz szczególne dotyczące wnoszenia protestu przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu określa ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 2408; dalej: „k.wyb.”).

Stosownie do art. 82 § 1 k.wyb. przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu: dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów (pkt 1) lub naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów (pkt 2). Stosownie do § 2 przytoczonego przepisu, protest przeciwko ważności wyborów z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, o którym mowa w § 1, lub naruszenia przez właściwy organ wyborczy przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania. Ponadto zgodnie z § 3 art. 82 k.wyb. protest przeciwko ważności wyborów w okręgu wyborczym lub przeciwko wyborowi posła, senatora, posła do Parlamentu Europejskiego, radnego lub wójta może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było

umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze danego okręgu wyborczego.

Z kolei, o czym stanowi art. 241 § 1 zd. 1. k.wyb. protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Z kolei zgodnie z § 3 przytoczonego przepisu, wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Biorąc pod uwagę powyższe przepisy stwierdzić należy, iż przedmiotem protestu wyborczego jest ważność wyborów lub wyboru określonej osoby, a podstawę zakwestionowania tej ważności stanowią czyny przestępcze i delikty wyborcze rzutujące na przebieg głosowania, ustalanie jego wyników lub ustalanie wyników samych wyborów (postanowienia Sądu Najwyższego z: 27 października 2011 r., III SW 15/11; 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19). *Ergo*, obowiązkiem wnoszącego protest wyborczy jest sformułowanie w nim zarzutów dotyczących naruszenia unormowań zawartych w tymże kodeksie, albo dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom - mających wpływ na wynik wyborów, jak też przedstawienie lub wskazanie dowodów uzasadniających te zarzuty (postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 czerwca 2014 r., III SW 8/14; 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19).

Zgodnie z art. 243 § 1 k.wyb. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniający warunków określonych w art. 241 k.wyb. Sankcja wynikająca z przytoczonego przepisu w postaci pozostawienia protestu bez dalszego biegu dotyczy m.in. sytuacji, gdy protest nie spełnia wymagań formalnych stanowiących konstrukcyjne elementy protestu, określonych w art. 241 § 3 k.wyb., to jest, gdy protestujący nie sformułuje zarzutów oraz nie przedstawi lub nie wskaże dowodów, na których opiera swoje zarzuty.

Przepisy art. 241 § 1 i 3 k.wyb. oraz 243 § 1 k.wyb. skodyfikowane zostały w dziale III Kodeksu wyborczego - Wybory do Sejmu - i na mocy odesłania znajdującego się w art. 258 k.wyb. zastosowanie znajdą w sprawach z protestów wyborczych dotyczących wyborów do Senatu. Stosownie bowiem do art. 258 k.wyb.

w sprawach nieuregulowanych w niniejszym dziale - dział IV Wybory do Senatu - stosuje się odpowiednio przepisy działu III Kodeksu.

Analizując wniesiony protest wyborczy Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że nie spełnia on wymogów formalnych, dlatego też należało pozostawić go bez dalszego biegu.

Skarżący w swoim proteście nie zawarł wniosku o stwierdzenie nieważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że protest wyborczy powinien zawierać odpowiedni wniosek o stwierdzenie nieważności wyborów. Jeżeli w proteście zabraknie niezbędnego elementu, konstytuującego i stanowiącego istotę protestu przeciwko ważności wyborów, jakim jest żądanie stwierdzenia nieważności owych wyborów, protest pozostawia się bez dalszego biegu (postanowienia Sądu Najwyższego z 10 lipca 2019 r., I NSW 22/19; z dnia 10 lipca 2019 r., I NSW 23/19; 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19).

Ponadto, jak wskazano powyżej, obowiązkiem wnoszącego protest wyborczy jest sformułowanie w nim zarzutów dotyczących naruszenia unormowań zawartych w tymże kodeksie albo dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom - mających wpływ na wynik wyborów (postanowienia Sądu Najwyższego z: 24 czerwca 2019 r., I NSW 16/19, z 11 lipca 2019 r., I NSW 46/19). Sąd Najwyższy stwierdził, iż skarżący w swoim proteście nie formułuje stosownie do art. 82 § 1 k.wyb. zarzutów dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów, poprzestając jedynie na opisanu sytuacji, której był uczestnikiem, jak również przytoczeniu relacji znajomych. Odnotować też należy, że skarżący nie wskazuje z otrzymaniem której z kart do głosowania miał problem, czy też była to karta do głosowania w referendum czy też karty do głosowania w wyborach do Sejmu lub Senatu, co uniemożliwia przyporządkowanie opisywanej przez skarżącego sytuacji do przedmiotu protestu. Ostatecznie skarżący nie wskazuje i nie wykazuje,

jaki wpływ na przebieg głosowania, ustalanie jego wyników lub ustalanie wyników wyborów miało utrudnianie wydania karty do głosowania.

Ostatecznie wskazać należy, że wnoszący protest powinien w nim przedstawić lub wskazać dowody (art. 241 § 3 k.wyb.) popełnienia przestępstwa lub deliktu wyborczego, a także ich wpływu na wynik wyborów (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 listopada 2019 r., I NSW 286/19). Niewskazanie dowodów jest uchybieniem formalnym protestu wyborczego, które skutkuje pozostawieniem go bez dalszego biegu (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 listopada 2019 r., I NSW 222/19). Sąd Najwyższy nie może wyłącznie na podstawie samych twierdzeń wyborcy podważyć ważności wyborów. Ciężar dowodu spoczywa na osobie, która wnosi protest. Nie może być zatem tak, że zaledwie uprawdopodobniony oświadczeniem własnym lub kilku osób protest będzie odnosił zamierzony skutek (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 listopada 2019 r., I NSW 305/19). W ocenie Sądu Najwyższego, skarżący, nie przedstawił ani nie wskazał jakichkolwiek dowodów popełnienia przestępstwa lub deliktu wyborczego, a także ich wpływu na wynik wyborów.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 243 § 1 k.wyb. oraz art. 243 § 1 k.wyb. w zw. z art. 258 k.wyb.

[SOP]

[ms]

